

P7_TA(2011)0231

Zgodnje učenje

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. maja 2011 o zgodnjem učenju v Evropski uniji (2010/2159(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju člena 165 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju člena 14 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije,
- ob upoštevanju konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, zlasti njenih členov 3, 18 in 29,
- ob upoštevanju konvencije OZN o pravicah invalidov,
- ob upoštevanju sklepa Evropskega parlamenta in Sveta št. 1720/2006/ES z dne 15. novembra 2006 o uvedbi akcijskega programa na področju vseživljenjskega učenja¹,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z naslovom Predšolska vzgoja in varstvo: najboljši začetek v jutrišnjem svetu za vse naše otroke (KOM(2011)0066),
- ob upoštevanju sporočila Komisije Svetu in Parlamentu z naslovom "Učinkovitost in pravičnost v evropskih sistemih izobraževanja in usposabljanja" (KOM(2006)0481),
- ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 20. januarja 2010 o varstvu in izobraževanju v zgodnjem otroštvu²,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 11. maja 2010 o socialni razsežnosti izobraževanja in usposabljanja³,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 26. novembra 2009 o izobraževanju otrok iz migrantskih družin⁴,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ("ET 2020")⁵,
- ob upoštevanju sklepov Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se 21. novembra 2008 sestali v okviru Sveta, o pripravi mladih na 21. stoletje: agenda za evropsko sodelovanje v šolstvu⁶,
- ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta 15. in 16. marca 2002 v Barceloni,

¹ UL L 327, 24.11.2006, str. 45.

² UL C 339, 14.12.2010, str. 1.

³ UL C 135, 26.5.2010, str. 2.

⁴ UL C 301, 11.12.2009, str. 5.

⁵ UL C 119, 28.5.2009, str. 2.

⁶ UL C 319, 13.12.2008, str. 20.

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. septembra 2008 o izboljšanju kakovosti izobraževanja učiteljev¹,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. marca 2009 o večjezičnosti: prednost Evrope in skupna zaveza²,
 - ob upoštevanju člena 48 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za kulturo in izobraževanje (A7-0099/2011),
- A. ker je otrokovo zgodnje učenje temelj za njegovo uspešno vseživljenjsko učenje, kar je bistveno za uresničitev ciljev Evrope 2020,
 - B. ker so otroci v najzgodnejšem obdobju še posebej vedoželjni, dojemljivi in pripravljeni na učenje in ker se v tem obdobju oblikujejo pomembne sposobnosti, kot so govor, sposobnost izražanja ter socialne sposobnosti; ker se v tem obdobju postavijo temelji za otrokovo prihodnjo izobraževalno in poklicno pot,
 - C. ker so otroci v EU deležni predšolske vzgoje in varstva na različne načine, pri čemer je opredelitev kakovosti močno odvisna od kulturnih vrednot v posamezni državi ali regiji in njene opredelitve otroštva,
 - D. ker obstaja jasna povezava med revnim in prikrajšanim okoljem in slabim uspehom v šoli in ker so izkušnje pokazale, da imajo družine iz takega okolja največ koristi od ustanov za predšolsko vzgojo in varstvo; ker je manj verjetno, da bi prikrajšane skupine poiskale dostop do ustanov za predšolsko vzgojo in varstvo zaradi težav z njihovo razpoložljivostjo in dostopnostjo;
 - E. ker sta predšolska vzgoja in varstvo običajno deležna manjše pozornosti in manjših naložb kot katera koli druga stopnja izobraževanja, kljub jasnim pokazateljem, da naložbe na tej stopnji prinašajo koristi,
 - F. ker so cilji predšolske vzgoje in varstva pogosto preveč povezani s trgom dela ter preveč osredotočeni na potrebo bo večjem zaposlovanju žensk in premalo na potrebe in interese otrok,
 - G. ker ima mnogo gospodinjstev velike težave pri usklajevanju družinskih in poklicnih obveznosti, povezanih s sedanjimi spremembami na trgu dela, kot je na primer neobičajen in prilagodljiv delovni čas, vsiljen zaposlenim, ter povečanje nestalnih služb,
 - H. ker sta materialno stanje staršev in otrok ter številčna in kakovostna ponudba storitev predšolske vzgoje neposredno povezana,
 - I. ker vzgoja otrok tradicionalno šteje za naravno žensko delo, kar je privedlo do prevladovanja žensk v predšolski vzgoji in varstvu,
 - J. ker je strokovna usposobljenost osebja med državami članicami in ponudniki storitev zelo različna in ker v večini držav članic ni zahtev, da bi predšolske ustanove zaposlovale posebej usposobljeno osebje,

¹ UL C 8 E, 14.1.2010, str. 12.

² UL C 117 E, 6.5.2010, str. 59.

- K. ker je bilo opravljenih zelo malo raziskav o predšolski vzgoji otrok na ravni EU, kar bi omogočilo informacije o razvoju in izvajanju politike o predšolski vzgoji in varstvu v vsej EU,

Na otroku temelječ pristop

1. pozdravlja naslednje cilje iz sklepov Evropskega sveta v Barceloni: do leta 2010 zagotoviti otroško varstvo za najmanj 90 % otrok od starosti 3 let do začetka obveznega šolanja in vsaj za 33 % otrok do starosti 3 let; vendar meni, da morata Svet in Komisija te cilje pregledati in posodobiti ter postaviti otrokove potrebe in interese v središče politike o predšolski vzgoji in varstvu;
2. meni, da ni mogoče uresničiti strategije Evropa 2020, ki naj bi z zviševanjem zaposlenosti, zmanjševanjem šolskega osipa in odpravljanjem revščine ustvarila vključujočo družbo, če vsem otrokom ne bo dano ustrezno življenjsko izhodišče;
3. opozarja, da je zgodnje otroštvo kritično obdobje za umski, telesni in kognitivni razvoj, za čustveni in osebni razvoj ter za učenje jezika, v tem obdobju pa se tudi postavijo temelji za vseživljenjsko učenje; priznava, da predšolska vzgoja in varstvo spodbujata zdrav psihični in telesni razvoj otrok ter jim omogočata, da postanejo bolj uravnotežene osebnosti; zato priporoča državam članicam, naj razmislijo o uvedbi enoletnega obveznega vrtca pred vstopom v šolo;
4. poudarja, da lahko zgodnji razvoj zdravega načina življenja, kot so dobre prehranske navade ter primerno in uravnoteženo gibanje, močno vpliva na telesni in duševni razvoj ter je lahko celo življenje ključni dejavnik zdravja; svari pred prezgodnjim vključevanjem otrok v določene intenzivne športne dejavnosti, usmerjene v doseganje rezultata;
5. opozarja na pomen vsega zgodnjega učenja za pridobivanje znanja, zlasti za učenje jezikov, dojemanje pojma o večjezičnosti ter jezikovni raznolikosti;
6. spodbuja uvajanje in ohranjanje inovativnih pedagoških načinov poučevanja jezikov, zlasti v večjezičnih jaslilih in vrtcih v skladu z barcelonskim ciljem iz leta 2002, ki vključuje učenje regionalnih, manjšinskih in sosedskih jezikov;
7. opozarja na pomen razvijanja in izboljševanja izobraževalnih ustanov (ustanov za podaljšano bivanje otrok), ki zagotavljajo varstvo otrok po učnem procesu v vrtcih;
8. poudarja, da imajo vsi otroci poleg pravice do izobraževanja in varstva tudi pravico do počitka, prostega časa in igre;

Splošno nudenje storitev predšolske vzgoje in varstva

9. glede na sklepe Sveta z dne 12. maja 2009 ugotavlja, da bi bilo treba pomanjkljivo izobrazbo odpraviti s kakovostnim predšolskim izobraževanjem in ciljno naravno podporo ter s spodbujanjem vključujočega izobraževanja;
10. meni, da čeprav prikrajšane socialne skupine lahko izkoristijo dodatno pomoč, bi morala biti predšolska vzgoja in varstvo splošno dostopna vsem staršem in otrokom, ne glede na njihov socialni izvor ali finančne razmere;
11. poudarja, da bi morali biti invalidni otroci, kolikor je le mogoče, vključeni v redno

predšolsko vzgojo in varstvo, ter bi morali po potrebi imeti na voljo tudi posebne strokovnjake;

12. poziva države članice, naj pravočasno uveljavijo Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov;
13. poudarja, da morajo države članice v predšolskih učnih načrtih in praksi omogočiti pluralni pristop;

Obveze do staršev

14. poudarja, da so matere in očetje enakopravni sodelavci v procesu predšolske vzgoje in varstva; poudarja, da bi pri storitvah ustanov za predšolsko vzgojo in varstvo morali biti v celoti soudeleženi vse osebje, starši in kolikor mogoče tudi otroci;
15. poudarja, da sta uvedba ustreznega dolgega porodniškega dopusta ter dopusta za nego in varstvo otroka oziroma očetovskega dopusta ter izvajanje učinkovitih in prožnih politik trga dela bistvena elementa učinkovite politike na področju predšolske vzgoje in varstva;
16. spodbuja države članice, naj vlagajo v izobraževalne programe za starše ter po potrebi zagotovijo druge oblike pomoči (na primer obiske na domu) za starše, ki potrebujejo dodatno pomoč; meni, da bi poleg tega treba poskrbeti, da bi starši v ustanovah za varstvo otrok imeli na voljo osnovno, brezplačno svetovanje;
17. poudarja, da so kulturne dejavnosti vir bogastva za otroke, spodbujajo dialog med različnimi kulturami ter razvijajo odprtost in strpnost; v zvezi s tem opozarja, da je pomembno, da vzgojitelji v medkulturne dejavnosti vključijo otroke in njihove starše;
18. ugotavlja, da otroci, katerih starši nimajo dovoljenja za bivanje, v nekaterih državah članicah še vedno nimajo dostopa do predšolske vzgoje in varstva;
19. poziva države članice, naj otrokom, katerih starši so prosilci za azil, begunci, upravičenci do subsidiarne zaščite ali imajo dovoljenje za bivanje iz humanitarnih razlogov, dovolijo dostop do predšolske vzgoje, da jim ne bi že na začetku zmanjšali življenjskih priložnosti;

Boljše povezovanje storitev

20. spodbuja države članice, naj povežejo ustanove za predšolsko vzgojo in varstvo, spodbujajo njihov razvoj in dejavnosti ter poskrbijo za boljše sodelovanje in usklajenost med različnimi institucijami in ministrstvi, ki se ukvarjajo s politikami in programi na področju zgodnjega učenja;
21. spodbuja države članice, da ustanovam za predšolsko vzgojo in varstvo omogočijo zadostno avtonomijo, da ohranijo svojo edinstvenost in kreativnost pri iskanju rešitev za dobrobit otrok;
22. poudarja pomen inovativnih ustanov za predšolsko vzgojo in varstvo lokalnega značaja, ki združujejo ljudi iz zdravstva, socialnega področja, izobraževanja, kulture in drugih področij;
23. poziva države članice, naj v sodelovanju z lokalnimi oblastmi ter neprofitnimi organizacijami spodbujajo in financirajo ukrepe in projekte za nudenje storitev predšolske vzgoje in varstva otrokom iz prikrajšanih socialnih skupin ter zagotavljajo njihovo

spremljanje in ocenjevanje;

24. priznava, da je treba upoštevati različne življenjske razmere v družinah in s tem povezane različne potrebe, ter pozdravlja raznoliko, prožno in inovativno ponudbo predšolske vzgoje in varstva;
25. poziva, naj se oblikuje evropski okvir za ustanove za predšolsko vzgojo in varstvo, ki naj spoštuje kulturno raznolikost držav članic in poudarja skupne cilje in vrednote;

Gospodarske koristi

26. poudarja, da kljub nestabilnemu gospodarskemu ozračju ne smemo zanemarjati večjega vlaganja v predšolsko vzgojo in varstvo; poudarja, da bi države članice ustanovam za predšolsko vzgojo in varstvo morale nameniti ustrezna sredstva;
27. ponavlja, da je bilo dokazano, da prinašajo naložbe v predšolsko vzgojo in varstvo dolgoročne gospodarske in družbene koristi, kot so višji davčni prispevki od boljše delovne sile, manjši stroški za zdravstveno varstvo, nižja stopnja kriminalitete ter manj asocialnega vedenja; poudarja, da je preprečevanje učinkovitejša in stroškovno ustrežnejša metoda kot ukrepanje v poznejši fazi;
28. ugotavlja, da lahko kakovostna predšolska vzgoja pomaga zmanjšati šolski osip, boriti se proti prikrajšanosti v vzgoji pri otrocih iz prikrajšanih socialnih in kulturnih skupin ter posledično zmanjšati njihovo socialno neenakost, kar močno vpliva na celotno družbo; opaža, da so temu tveganju zlasti izpostavljeni mladi iz ranljivih socialnih skupin,
29. poudarja, da so visokokakovostne ustanove za predšolsko vzgojo in varstvo dopolnilo in ne nadomestilo za čvrst sistem socialnega varstva, ki vključuje široko paleto ukrepov za boj proti revščini; poziva države članice, naj se spopadejo s socialno revščino;

Osebe in kakovost ustanov

30. poudarja, da je predšolsko obdobje najpomembnejši čas za čustveni in socialni razvoj otroka in da mora zato imeti osebe, ki dela s predšolskimi otroki, ustrezne kvalifikacije; poudarja, da sta pri izbiri osebja najpomembnejša otrokovo dobro počutje in njegova varnost;
31. ugotavlja, da je mogoče pozitivne učinke programov zgodnjega ukrepanja dolgoročno ohraniti samo, če jim sledi visokokakovostno osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje;
32. ugotavlja, da je strokovno in dobro usposobljeno osebje za delo z majhnimi otroki najpomembnejše za kakovost ustanov za predšolsko vzgojo in varstvo, zato poziva države članice, naj zvišajo raven strokovnih meril z uvedbo priznanih potrdil o usposobljenosti za tiste, ki delajo na tem področju; ugotavlja, da na kakovost lahko vplivajo tudi drugi dejavniki, kot so razmerje med številom otrok in osebjem, velikost skupin in učna vsebina;
33. ugotavlja, da je treba bolj povezati vzgojitelje predšolske vzgoje in varstva in učitelje osnovnih šol ter prenesti pristop k poučevanju, s poudarkom na kontinuiteti učnih metod;
34. poziva države članice, naj oblikujejo mehanizme za ocenjevanje izvajanja predšolske vzgoje in varstva ter naj zagotovijo spoštovanje kakovostnih meril, da bi izboljšale kakovost

ustanov za predšolsko vzgojo in varstvo;

35. poziva, naj se pri izvajanju evropskega okvira kvalifikacij upošteva kakovost izobraževanja in s tem rezultate učenja; poziva države članice, naj zagotovijo stalno usposabljanje osebja, ki dela v predšolski vzgoji in varstvu, za povečanje in posodabljanje njihovega strokovnega znanja;
36. spodbuja države članice, naj zagotovijo, da bo vse kvalificirano osebje v ustanovah za predšolsko vzgojo in varstvo plačano kot osnovnošolski učitelji;
37. poziva države članice, naj začnejo reševati vprašanje enakosti spolov v vzgojnovarstvenem delu z izvajanjem politike, ki bo pripomogla k zvišanju števila moških v ustanovah za predšolsko vzgojo in varstvo,

Raziskave in izmenjava najboljših praks

38. poudarja, da je kljub veliki količini empiričnih podatkov o majhnih otrocih v nekaterih državah članicah (ki so jih med drugim posredovali Nacionalno združenje za predšolsko vzgojo (NAYEC), UNICEF, International Early Years Education Journal in OECD) treba bolje razumeti razvoj otrok v predšolskem obdobju; poziva k nadaljnjim raziskavam in izmenjavi pridobljenih rezultatov v vsej EU, pri čemer je treba upoštevati kulturne razlike med državami članicami;
 39. obžaluje, da strukturni skladi EU ter programi kot Comenius, ki omogočajo vzgojiteljem, da sodelujejo v vseevropskih izmenjavah, niso dovolj izkoriščeni; poziva države članice, naj vzgojitelje v ustanovah za predšolsko vzgojo in varstvo bolje seznanjajo z obstojem teh skladov in programov;
 40. pozdravlja dejstvo, da Komisija namerava spodbujati opredeljevanje in izmenjavo dobrih politik in praks z odprto metodo koordinacije, kot je navedeno v sporočilu Komisije o predšolski vzgoji in varstvu, ter priporoča, naj države članice sodelujejo in si izmenjujejo najboljše prakse, da se izboljšajo obstoječi programi v ustanovah za predšolsko vzgojo in varstvo;
- o
- o o
41. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.